

Павловська Тетяна

pavlovska2011@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

КРОСВОРД ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ, ЗАКРІПЛЕННЯ Й ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ УЧНІВ ПРО ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ МАТЕРИКІВ

Формування географічної культури школярів розпочинається у 6-ому класі, хоча окремі елементи географічних знань учні отримують ще в початковій школі й закладах дошкільної освіти. Вивчення загальної географії дає шестикласникам уявлення про Землю як природний комплекс, особливості оболонки планети та їхні взаємозв'язки. Логічним продовженням цього шкільного курсу є географія материків та океанів, яка вивчається у 7-ому класі й має на меті формування в учнів географічних знань про природу материків та океанів, їхню цілісність і диференціацію, про населення і його життєдіяльність у різних природних умовах. Водночас цей курс розширює навчальну інформацію про географічну оболонку та її компоненти [2]. При вивченні теми «Материки та океани – великі природні комплекси географічної оболонки» значна увага приділяється опануванню семикласниками знань про природні комплекси материків, поширення географічних поясів і природних зон. Знанневий та діяльнісний компоненти навчальної програми передбачають необхідність знати компоненти природного комплексу, назви природних зон Землі та їхні основні характеристики, розрізняти зональні й азональні природні комплекси Землі, розуміти причини широтної зональності нашої планети, поняття «вертикальної поясності», показувати на карті простягання природних зон та областей висотної поясності [1; 2; 4].

Оскільки важлива риса сучасного уроку – це активна діяльність учнів, то з-поміж методів навчання все більшої ваги набувають проблемні та творчі завдання, запитання, що розвивають творче мислення, самостійна робота. Щоби зацікавити учнів своїм предметом і здійснювати контроль знань у невимушеній формі й психологічно привабливій обстановці, можна використовувати інтелектуальні ігри, які вимагають від школярів не лише знання фактичного матеріалу, а й надзвичайної зібраності, кмітливості та ерудиції [3].

Практика засвідчує, що ефективному вивченню географії материків та океанів найкраще сприяють такі дидактичні ігри як кросворди, чайнворди, ребуси, криптограми, вікторини. Адже вони мають зрозумілі правила гри, формують емоційне задоволення не тільки від результату, а й від власне процесу діяльності, можуть розв'язуватися індивідуально й колективно, формують досвід самостійної навчально-пізнавальної роботи з усвідомленням шляхів вирішення поставлених задач [5].

Запропонований нижче кросворд (рис. 1) дає можливість учням 7-го класу актуалізувати знання про географічну оболонку та закріпити знання про умови формування, характерні риси й просторове поширення природних зон Землі; для вчителя може бути однією з форм контролю знань учнів про природні комплекси материків.

По вертикалі: 1. Вологі екваторіальні ліси Амазонії. 3. Компонент природного комплексу, який являє собою сукупність нерівностей земної поверхні. 4. Закономірність географічної оболонки, яка полягає у взаємозв'язку й взаємозалежності всіх її компонентів. 5. Компонент природного комплексу, який

виникає за наявності замкнених котловин, коли притік води переважає над її випаровуванням, відтоком та фільтрацією в підземні водні горизонти. 6. Природна зона помірної поясу, для якої характерне переважання трав'янистої рослинності на чорноземних і каштанових ґрунтах.

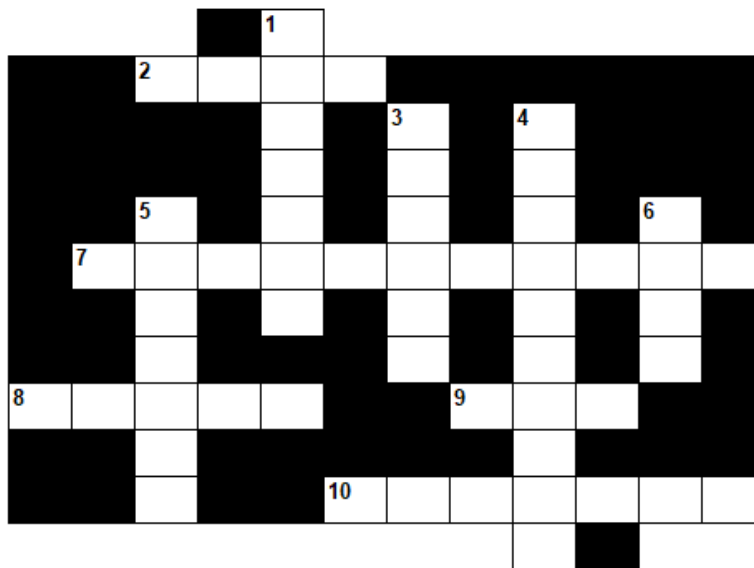

Рис. 1. Кросворд „Природні комплекси материків”

По горизонталі: 2. Деревна порода, яка типова для широколистяних і мішаних лісів; є символом Канади. 7. Закономірність географічної оболонки, яка полягає в зміні природних комплексів від екватора до полюсів. 8. Природна зона хвойних лісів. 9. Сукупність дерев, чагарників та іншої рослинності, характерна для достатньо зволжених територій Землі. 10. Життєво-важливий компонент природного комплексу.

Відповіді по вертикалі: 1. Сельвас. 3. Рельєф. 4. Цілісність. 5. Водойма. 6. Степ.

Відповіді по горизонталі: 2. Клен. 7. Зональність. 8. Тайга. 9. Ліс. 10. Повітря.

Представлений кросворд розкриває основні географічні терміни й поняття, що стосуються інформації про закономірності географічної оболонки, компоненти природного комплексу, назви природних зон та їхню типову рослинність.

У процесі апробації цього кросворду та інших подібних авторських географічних головоломок, з'ясовано, що дидактичні ігри, ігрові заняття й прийоми підвищують ефективність сприймання учнями навчального матеріалу, знімають втому, покращують психоемоційний стан школярів, тренують пам'ять, сенсорні вміння і вольові якості, розвивають саморегуляцію, фантазію, абстрактне мислення, збуджують пізнавальний інтерес, розвивають кмітливість і спостережливість, формують навички самостійної роботи й уміння діяти в команді, вчать контролювати час, критично відноситися до дійсності, креативно мислити, урізноманітнюють навчальну діяльність, вносять у неї елемент цікавості і, як наслідок, підвищують рівень успішності учнів.

Список використаних джерел: 1. Бойко В. М., Міхелі С. В. Географія: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ; Ірпінь: ТОВ Зодіак-ЕКО, 2020. 272 с. 2. Географія 6–9 класи: навчальна програма. Міністерство освіти і науки України. 2022. 77 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna_programa-2022.geography-6-9.pdf. 3. Горошко Г. Використання інтелектуальних ігор на уроках географії в 7 класі. *Географія та основи економіки в школі: науково-методичний журнал*. 2009. № 7–8. С. 36–39. 4. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р. Географія материків і

океанів. 7 кл. Київ: Грамота, 2015. 288 с. 5. Павловська Т. С., Бенедюк В. В., Білецький Ю. В., Григор'єва Н. В. Використання кросвордів, чайнвордів і сканвордів при вивченні географічного краєзнавства в закладах загальної середньої освіти. *Академічні студії. Серія „Педагогіка”*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 2. С. 106–116. DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.15>

Петрук Марія, Мандрик Ірина
mariapetryk16@gmail.com; Mandryk2008@gmail.com
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ГЕОГРАФІЇ

Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів є невід'ємною складовою частиною освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Контроль знань учнів складається з перевірки: виявлення рівня знань, умінь та навичок; оцінки – вимірювання рівня знань, умінь і навичок; обліку – фіксування результатів у вигляді оцінок у класному журналі, щоденнику учня, таблиці, відомостях тощо [2].

В останні роки темпи розвитку та використання комп'ютерних технологій у закладах загальної середньої освіти значно зросли завдяки різноманітним сучасним підходам та інноваційним тенденціям у навчанні. Вони все частіше використовуються вчителем не тільки на етапі пояснення нового матеріалу, а й під час контролю та оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, у тому числі й на уроках географії.

Власний досвід показує, що за допомогою багатьох сервісів та програм можна значно урізноманітнити та зацікавити учнів на уроках географії. Зокрема, для перевірки знань учнів з географії використовуються такі онлайн-сервіси: «На Урок»; Kahoot!; Online Test Pad; Gartic Phone.

Український освітній онлайн-портал для вчителів «На Урок» приваблює тим, що на сайті досить широка база тестів з різних тем [1]. Нижче в таблиці нами виділені позитивні та негативні сторони з точки зору використання сайту вчителем.

Таблиця 1

Позитивні та негативні сторони освітнього онлайн-порталу «На Урок»

Позитивні сторони	Негативні сторони
Можливість проведення тесту в режимі реального часу	Неможливість приховати відповіді до тесту (учні мають можливість досить легко списати)
Можливість через сайт задати тест як домашнє завдання	Необ'єктивно оцінюються знання дитини саме тестами
Доступна база тестів інших вчителів	
Швидкий та легкий сервіс для перевірки знань	

Kahoot! – це популярна навчальна платформа для проведення вікторин, створення тестів та навчальних ігор [4]. Учні грають в режимі host-live, що дає можливість грати класом в режимі реального часу, і це хороша альтернатива тестам. Питання показуються на телевізорі, а учні підключаються і кожен відповідає на своєму комп'ютері. В кінці гри учнів розподіляють на подіумі (1-3 місце). Негативна сторона таких тестувань – сайт не переводить кількість набраних очків за гру у 12-бальну систему, відтак не можна об'єктивно оцінити всіх учнів. Однак, можна